

Naar een afvalvrij Europa: innovatieve strategieën en beste praktijken voor het beheer van kunststofafval

Introductie

De Europese Unie (EU) heeft een strategie ontwikkeld voor kunststoffen in een circulaire economie[1][3][4]. De strategie is gericht op de overgang naar een nieuwe kunststofeconomie waarin bij het ontwerp en de productie van kunststoffen en kunststofproducten volledig wordt voldaan aan de behoeften op het gebied van hergebruik, reparatie en recycling. Het doel van de EU is dat tegen 2030 alle kunststofverpakkingen die in de EU in de handel worden gebracht, herbruikbaar zijn of op kosteneffectieve wijze kunnen worden gerecycled[2]. De strategie is ook gericht op de ontwikkeling van duurzamere materialen[1][4].

Volgens informatie van de Europese Commissie ontstaat er in Europa jaarlijks ongeveer 29,1 miljoen ton kunststofafval, waarvan minder dan 30% wordt ingezameld voor recycling[4]. Plastic afval van verschillende bronnen lekt in het milieu en veroorzaakt aanzienlijke economische en milieuschade. Naar schatting is plastic verantwoordelijk voor meer dan 80 % van het zwerfvuil op zee wereldwijd, waarbij alleen al in de EU jaarlijks 150 000 tot 500 000 ton kunststofafval in de oceanen terechtkomt[4].

De EU-strategie bevat belangrijke toezeggingen voor actie op EU-niveau. Er zal echter ook mobilisatie nodig zijn van de particuliere sector, nationale en regionale autoriteiten, steden en burgers. Internationale betrokkenheid zal ook nodig zijn om veranderingen buiten de grenzen van Europa te stimuleren[3].

De EU-kunststoffenstrategie is een reeks verordeningen die in 2018 door de Europese Unie zijn aangenomen om de milieu-impact van kunststofproducten te verminderen. De strategie omvat verschillende belangrijke maatregelen, waaronder:

1. Een doelstelling dat tegen 2030 55% van de plastic verpakkingen wordt gerecycled.
2. Een verbod op bepaalde plastic producten voor eenmalig gebruik, zoals bestek, borden en rietjes, vanaf 2021.
3. Een vermindering van het totale verbruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik, bijvoorbeeld door middel van regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en maatregelen ter ondersteuning van het gebruik van alternatieven voor kunststoffen voor eenmalig gebruik.
4. Een vereiste dat tegen 2025 90% van de plastic flessen moet worden ingezameld voor recycling en dat 20% van het plastic dat in flessen wordt gebruikt, afkomstig moet zijn van gerecycled plastic.
5. Bedrijven moeten de kosten van afvalbeheer en het opruimen van zwerfvuil van plastic producten dekken.
6. Een verplichting voor de lidstaten om de aanwezigheid van microplastics in producten te monitoren en maatregelen te nemen om het vrijkomen ervan te verminderen.

De EU-strategie voor kunststoffen is bedoeld om de hoeveelheid kunststofafval in het milieu te helpen verminderen, duurzame alternatieven te bevorderen en de recyclingpercentages te verhogen. De EU wil ook innovatie in de kunststofsector bevorderen en een circulaire economie voor kunststofproducten tot stand brengen.

De EU heeft ook verschillende economische prikkels ingevoerd om de recycling van kunststofafval aan te moedigen. Dit omvat de invoering van een "kunststofbelasting" op niet-gerecycleerde

kunststoffen, evenals financiering voor onderzoek en ontwikkeling van nieuwe recyclingtechnologieën.
Deze omvatten:

Beschrijving

Een "plasticbelasting" op niet-gerecycleerde kunststoffen:

Verscheidene landen implementeren of overwegen een "plasticbelasting" op niet-gerecycleerde kunststoffen. In het Verenigd Koninkrijk bestraft de Plastics Tax het gebruik van plastic verpakkingen met minder dan 30% gerecyclede inhoud

[1]. Italië is van plan een soortgelijke belasting in te voeren waarbij kunststofverpakkingen voor eenmalig gebruik of niet-recycleerbare kunststofverpakkingen worden belast tegen een tarief van € 0,45/kg en worden betaald door fabrikanten, verkopers, kopers of importeurs[3]. De invoering van deze belasting is momenteel uitgesteld tot 2023[1]. België overweegt de plasticheffing te integreren in de bestaande EPR-heffingen[1]. In de VS is een van de voorstellen van de Senaat om te betalen voor de Build Back Better Act een federale accijs op nieuw plastic, kunststoffen die niet worden herbruikt of teruggewonnen. De belasting zou \$ 0,20 zijn per pond nieuw plastic dat wordt gebruikt om plastic producten voor eenmalig gebruik te maken[2]. Dit voorstel is echter bekritiseerd omdat het regressief is en een smalle belastinggrondslag heeft[2]. De EU heeft ook een "plasticbelasting" ingevoerd als onderdeel van haar Green Deal om het verbruik van grondstoffen en afval te verminderen en een circulaire economie te bevorderen. De belasting is een eigen middel voor de EU-begroting 2021-2027 en is van toepassing op niet-herbruikbare plastic verpakkingen die in de EU worden geproduceerd of ingevoerd. Het belastingtarief bedraagt EUR 0,45 per kilogram[4]. Plasticbelastingen zijn bedoeld om bedrijven te stimuleren om meer gerecyclede inhoud in hun producten te gebruiken en afval te verminderen. Er zijn echter zorgen over de manier waarop deze belastingen zullen worden uitgevoerd en gehandhaafd, evenals over de mogelijke gevolgen ervan voor bedrijven en consumenten[5].

Financiering van onderzoek en ontwikkeling:

De Europese Unie (EU) heeft afvalbeleid en -wetten die erop gericht zijn bij te dragen aan de circulaire economie door zoveel mogelijk hoogwaardige hulpbronnen uit afval te halen[1]. De Europese Green Deal heeft als doel de groei te bevorderen door over te stappen op een moderne, hulpbronnenefficiënte en concurrerende economie[1]. Eu-fondsen hebben subsidies verstrekt ter ondersteuning van milieu-investeringen in regio's met een laag inkomen, waaronder die voor afvalbeheerstrategieën[2]. Zo steunden de EU-middelen de gescheiden inzameling van stedelijk vast afval in Estland[2]. In het 7e milieuactieprogramma (MAP) ontstond het concept van de circulaire economie en werd het in de EU-beleidsvorming geïmplementeerd[3]. Het 7e MAP werd gekoppeld aan het 1e actieplan voor de circulaire economie (CEAP) dat in 2015 werd geïntroduceerd en had als doel de overgang naar een circulaire economie te versnellen[3]. Afvalverwerkingen die waarde toevoegen aan het productiesysteem kunnen bijdragen tot een meer circulaire economie[4]. Wat betreft de financiering van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van afvalbeheerstrategieën in de EU is er geen specifieke informatie beschikbaar. Er wordt echter op gewezen dat verschillende OESO-landen externe overheidsfinanciering hebben gebruikt voor afvalinvesteringen en dat EU-fondsen subsidies hebben verstrekt ter ondersteuning van milieu-investeringen in regio's met een laag inkomen[2]. Het is mogelijk dat onderzoek en ontwikkeling op het gebied van afvalbeheerstrategieën via deze kanalen kunnen worden gefinancierd.

Stimulansen voor producenten:

De Europese Unie (EU) heeft regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (EPR) geïmplementeerd om goed afvalbeheer te financieren^[1]. EPR wordt wereldwijd erkend als een efficiënt afvalbeheerbeleid dat helpt bij het verbeteren van recycling en het verminderen van het storten van producten en materialen^{[3][5]}. EPR-regelingen bieden onvoldoende stimulansen om over te gaan op hergebruik, maar er zijn derden met potentiële belangen om toegang te krijgen tot de pro-gecontroleerde afvalstromen, zoals hergebruik- en renovatiebedrijven, gemeenten, sociale ondernemingen, non-profitorganisaties, reparateurs en hergebruikorganisaties^[4]. Vergoedingsmodulatie is een andere economische stimulans die producenten sterkere ontwerpprikkels kan bieden in collectieve EPR-regelingen^[2]. Gemoduleerde vergoedingen veranderen de vergoedingen die door producenten worden betaald op basis van productontwerp. Deze aanpak kan producenten aanmoedigen om producten te ontwerpen die gemakkelijker te recyclen of te repareren zijn^[2]. Het EU-actieplan voor de circulaire economie heeft als doel duurzame producten de norm te maken op de EU-markt. Het plan omvat maatregelen zoals eisen inzake ecologisch ontwerp voor producten, een gemeenschappelijke oplader voor elektronische apparaten en een recht op reparatieregels voor elektronica en apparaten. Deze maatregelen zijn erop gericht de afvalproductie te verminderen en de recyclingpercentages te verhogen, terwijl tegelijkertijd nieuwe banen worden gecreëerd en de economische groei wordt gestimuleerd^[1].

Regelgeving over ecologisch ontwerp:

De verordening inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten (ESPR) van de Europese Unie is een voorgesteld kader dat eisen inzake ecologisch ontwerp zou opleggen aan producten die bestemd zijn voor verkoop op EU-markten^{[1][3]}. Het ESPR zou het toepassingsgebied van de bestaande Richtlijn 2009/125/EG inzake ecologisch ontwerp, die gericht is op energie gerelateerde producten, uitbreiden tot een breder scala aan goederen^{[3][4]}. Het ESPR heeft als doel alle producten die in de EU in de handel worden gebracht duurzamer, herbruikbaar, beter te repareren, beter te recyclen en energiezuiniger te maken^{[2][4]}. Het is ook de bedoeling om het stedelijk afval in Europa tegen 2030 te verminderen en tegen 2050 te halveren^[4]. De ESPR zal bedrijven die producten in de EU op de markt brengen, verplichten om aan bepaalde eisen inzake ecologisch ontwerp te voldoen. Deze omvatten het duurzamer, betrouwbaarder maken, herbruikbaarheid, upgradebaarheid, repareerbaarheid en recyclebaar^[1] en het verbeteren van hun energie-efficiëntie^{[2][3]}. Kmo's kunnen enige speelruimte krijgen met betrekking tot deze vereisten en er kan een vrijstelling worden verleend om gezondheidsredenen^[5]. Als het ESPR door de Europese Commissie wordt goedgekeurd, zal het de basis vormen van het SPI (European Sustainability Initiative)^[3].

Campagnes

De EU heeft ook een aantal internationale overeenkomsten en partnerschappen gesloten met landen buiten de EU om plasticvervuiling aan te pakken en het afvalbeheer wereldwijd te verbeteren. Naast regelgeving en economische stimulansen heeft de EU ook een aantal educatieve en bewustmakingscampagnes gelanceerd om burgers aan te moedigen hun gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik te verminderen en kunststofafval naar behoren te recyclen. Enkele voorbeelden van deze campagnes zijn:

De campagne "Schone zeeën": ^{[1][2][3][4] [5]}

Gelanceerd door de Europese Commissie in 2017, heeft de campagne als doel het bewustzijn te vergroten over de impact van zwerfvuil op zee, met name plasticvervuiling, en burgers, bedrijven en overheden aan te moedigen actie te ondernemen om het te verminderen. De campagne richt zich op het vergroten van het bewustzijn over het probleem en het promoten van duurzame alternatieven voor plastic voor eenmalig gebruik.

De campagne "Schone zeeën" maakt deel uit van de bredere inspanningen van de EU om zwerfvuil op zee te bestrijden, waaronder regelgeving en economische stimulansen die gericht zijn op het verminderen van het gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik en het bevorderen van recycling, evenals onderzoek en ontwikkeling om ons begrip van het probleem te verbeteren en nieuwe technologieën en oplossingen te ontwikkelen om zwerfvuil op zee te bestrijden.

De campagne "Kunststoffen, de feiten": [\[1\]](#)[\[2\]](#)[\[3\]](#)[\[4\]](#) [\[5\]](#)]

Gelanceerd door de Europese Commissie in 2018, heeft als doel burgers te voorzien van nauwkeurige en betrouwbare informatie over de milieu-impact van plastic producten, evenals informatie over recycling en duurzame alternatieven. Het belangrijkste doel van de campagne is om burgers de informatie te geven die ze nodig hebben om weloverwogen keuzes te maken over de kunststofproducten die ze gebruiken en om hen aan te moedigen hun gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik te verminderen.

De campagne "Kunststoffen, de feiten" is bedoeld als een belangrijke bron van informatie voor burgers om meer te weten te komen over de milieueffecten van kunststofproducten en om burgers aan te moedigen hun gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik te verminderen en kunststofafval te recyclen. Door nauwkeurige en betrouwbare informatie te verstrekken, wil de campagne burgers in staat stellen geïnformeerde keuzes te maken over de kunststofproducten die zij gebruiken en bijdragen aan de inspanningen van de EU om een circulaire economie voor kunststofproducten tot stand te brengen.

De campagne "Kunststoffen in een circulaire economie": [\[1\]](#)[\[2\]](#)[\[3\]](#)[\[4\]](#) [\[5\]](#)]

Gelanceerd door de Europese Commissie in 2019, heeft als doel het bewustzijn te vergroten over het belang van een circulaire economie voor kunststofproducten en het gebruik van duurzamere alternatieven aan te moedigen. Het belangrijkste doel van de campagne is om een circulaire economie voor plastic producten te bevorderen en burgers, bedrijven en overheden aan te moedigen om acties te ondernemen die dit ondersteunen.

De campagne "Kunststoffen in een circulaire economie" maakt deel uit van de bredere inspanningen van de EU om een circulaire economie voor kunststofproducten te bevorderen, met inbegrip van regelgeving en economische stimulansen die gericht zijn op het verminderen van het gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik en het bevorderen van recycling, evenals onderzoek en ontwikkeling om ons begrip van het probleem te verbeteren en nieuwe technologieën en oplossingen te ontwikkelen ter ondersteuning van een circulaire economie voor kunststofproducten. De campagne heeft als doel het bewustzijn te vergroten over het belang van een circulaire economie voor plastic producten en burgers, bedrijven en overheden aan te moedigen om acties te ondernemen die dit ondersteunen.

De campagne "Say No to Single-Use Plastics" [\[1\]](#)[\[2\]](#)[\[3\]](#)[\[4\]](#) [\[5\]](#)] :

Gelanceerd door de Europese Commissie in 2020, richt zich op het aanmoedigen van burgers om hun gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik te verminderen en plastic afval op de juiste manier te recyclen. Het belangrijkste doel van de campagne is om de hoeveelheid plastic voor eenmalig gebruik in omloop te verminderen en duurzame alternatieven zoals ... Dat kan de hoeveelheid plastic afval in het milieu verminderen.

De campagne "Say No to Single-Use Plastics" maakt deel uit van de bredere inspanningen van de EU om de hoeveelheid kunststoffen voor eenmalig gebruik in omloop te verminderen en duurzame alternatieven te bevorderen. De campagne is bedoeld om het bewustzijn over de milieueffecten van kunststoffen voor eenmalig gebruik te vergroten en burgers aan te moedigen maatregelen te nemen die kunnen helpen de hoeveelheid kunststofafval in het milieu te verminderen, bijvoorbeeld door hun gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik te verminderen en kunststofafval op de juiste manier te recycleren.

Deze campagnes zijn bedoeld om het bewustzijn over de milieu-impact van kunststofproducten te vergroten en burgers aan te moedigen actie te ondernemen om de hoeveelheid plastic afval in het milieu te verminderen en een circulaire economie voor kunststofproducten te bevorderen.

Nationale strategische plannen

Om de doelstellingen van de EU-kunststoffenstrategie te bereiken, moeten de EU-lidstaten hun eigen nationale strategische plannen (NSP's) ontwikkelen en uitvoeren. Deze plannen zijn bedoeld om een gedetailleerd stappenplan te bieden voor de manier waarop elke lidstaat de recycling- en reductiedoelstellingen van de EU zal halen en de maatregelen uit de EU-kunststoffenstrategie zal uitvoeren.

Enkele van de belangrijkste elementen die zijn opgenomen in de NSP's zijn:

- Het stellen van doelen voor recycling en vermindering van plastic afval.
- Het vaststellen van specifieke acties die moeten worden ondernomen om deze doelstellingen te bereiken.
- Het vaststellen van beleidslijnen, maatregelen en acties die zullen worden uitgevoerd om de EU-doelstellingen te bereiken.
- Het identificeren van verantwoordelijkheden en belanghebbenden die betrokken zullen zijn bij de uitvoering van het plan.
- Het identificeren van monitoring- en rapportagemechanismen om de voortgang te volgen en de effectiviteit van het plan te evalueren.

De NSP's moeten worden goedgekeurd door de Europese Commissie en zullen regelmatig worden herzien om ervoor te zorgen dat de lidstaten op schema liggen om de EU-doelstellingen te halen. De NSP's zijn bedoeld om een flexibel en aanpasbaar kader te bieden dat indien nodig kan worden bijgewerkt in reactie op veranderende omstandigheden en nieuwe informatie.

De NSP's spelen een cruciale rol bij de uitvoering van de EU-kunststoffenstrategie en zijn van cruciaal belang voor het bereiken van de EU-doelstellingen voor recycling en reductie en het creëren van een circulaire economie voor kunststofproducten. De EU-commissie houdt de voortgang van elke lidstaat nauwlettend in de gaten en zal ondersteuning en begeleiding bieden om hen te helpen hun doelstellingen te bereiken.

Casestudy's & Voorbeelden

Sinds juni 2021 zijn alle wegwerp PET-flessen die Schwarz Produktion produceert voor Lidl- en Kaufland-producten in Duitsland gemaakt van 100% gerecycled plastic, exclusief de dop en het etiket. Schwarz Produktion heeft deze stap in PET-recycling bereikt door te investeren in de recyclingkringloop en een aantal van zijn eigen oplossingen te ontwikkelen.

Het onderwerp "strategieën voor het beheer van kunststofafval in de EU" houdt verband met het bredere onderwerp van milieuduurzaamheid, aangezien kunststofafval de afgelopen jaren een belangrijk milieuprobleem is geworden. De Europese Unie (EU) heeft verschillende beleidsmaatregelen en strategieën geïmplementeerd om dit probleem aan te pakken en de milieueffecten van kunststofafval te verminderen.

Het beheer van kunststofafval in de EU houdt ook verband met de thema's circulaire economie, afvalbeheer, preventie van verontreiniging en duurzame ontwikkeling. De EU heeft ambitieuze doelstellingen vastgesteld voor de vermindering, recycling en terugwinning van kunststofafval en heeft een reeks maatregelen genomen, waaronder initiatieven op het gebied van afvalpreventie, hergebruik en recycling, om deze doelstellingen te bereiken. Daarom is het een relevant en belangrijk onderwerp voor discussies over milieuduurzaamheid en afvalbeheer.

Bronnen

Links:

Videos:

Papers (press articles, guides, reports):

Graphical content (infographics, schemes, slide presentation):

Podcasts:

Social media posts:

MOOCs (Massive Online Open Course):

Books or book chapters: